

vruchtbaarheidssparende behandeling

Invriezen van eierstokweefsel

informatie voor vrouwelijke patiënten

De behandeling van kanker kan schadelijk zijn voor de vruchtbaarheid. Er zijn verschillende technieken om de vruchtbaarheid zo veel mogelijk te sparen, zowel voor als tijdens de behandeling van kanker.

Een van de mogelijkheden om voorafgaande aan de kankerbehandeling de vruchtbaarheid te sparen is het invriezen en bewaren van eierstokweefsel; ook wel cryopreservatie van ovariumweefsel genoemd. Bij het invriezen van eierstokweefsel wordt een van uw eierstokken tijdens een operatie verwijderd en in kleine stukjes ingevroren. Als uw behandeling van kanker is afgerond en u kinderwens heeft, maar onvruchtbaar bent geworden, kunnen de stukjes eierstokweefsel worden ontdooid en teruggeplaatst. Hierdoor bestaat de mogelijkheid dat u zwanger kunt worden van een genetisch eigen kind. Deze behandeling is nog experimenteel.

Belangrijk om te weten:

- er kan een leeftijdsgrens gehanteerd worden
- alleen mogelijk wanneer er een reële kans bestaat op uitval van de eierstokken door de behandeling van kanker
- alleen mogelijk wanneer er een minimale kans is op uitzaaiingen naar de eierstokken
- de kankerbehandeling hoeft niet uitgesteld te worden

Een vrouw beschikt over twee eierstokken (ovaria) onderin de buik, links en rechts naast de baarmoeder. De buitenste laag van de eierstokken bevat de voorraad onrijpe eicellen voor het hele leven. In de loop van de jaren daalt de voorraad, en bij de menopauze, de laatste menstruatie van het leven, zijn alle eicellen op. Chemotherapie en bestraling kunnen ook onrijpe eicellen beschadigen. Deze worden dan opgeruimd, de voorraad eicellen daalt sneller dan normaal, en de menopauze komt daardoor veel eerder. Om deze schade te voorkomen kunt u in sommige gevallen eierstokweefsel laten invriezen.

Het verwijderen van eierstokweefsel

Het wegnemen van een eierstok gebeurt tijdens een kijkoperatie (laparoscopie) onder algehele verdoving (narcose). Voor deze ingreep is een ziekenhuisopname van één tot twee dagen nodig. Bij de operatie worden enkele kleine sneetjes in de buik gemaakt. Eén eierstok wordt verwijderd, de andere eierstok blijft in de buik. De chemotherapie kan binnen enkele dagen na de operatie gestart worden.

De invries- en bewaarprocedure

Na verwijdering van de eierstok wordt de buitenste laag, met de voorraad onrijpe eicellen, in kleine stukjes gesneden (figuur 1). Dit weefsel wordt ingevroren en bewaard in vloeibare stikstof (figuur 2). De onrijpe eicellen in dit weefsel, kunnen bij deze temperatuur, jarenlang worden bewaard. Door het invriezen en het later ontdooien raakt een deel van de eicellen in het eierstokweefsel beschadigd.

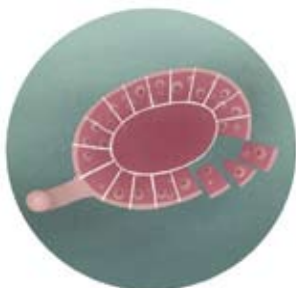

Fig. 1
De buitenste laag van de eierstok wordt in kleine stukjes gesneden

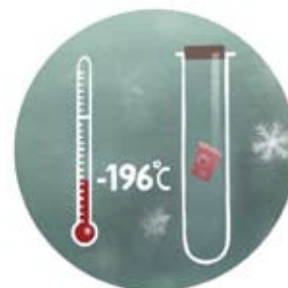

Fig. 2
De stukjes eierstokweefsel worden ingevroren

Complicaties kijkoperatie

Soms is een kijkoperatie niet uitvoerbaar, omdat er verklevingen in de buik zijn en de operatie te risicovol is. De ingreep wordt dan gestaakt. Zolang het invriezen van eierstokweefsel een experimentele behandeling is, wordt hiervoor namelijk geen grote buikoperatie gedaan.

Bij een kijkoperatie treden heel soms beschadigingen aan urinewegen, darmen of bloedvaten op en is er een klein risico op het ontstaan van een infectie of trombose. De risico's van algehele verdoving zijn erg klein als er geen bijkomende risicofactoren zijn.

Terugplaatsing van het eierstokweefsel

Na het beëindigen van de behandeling van kanker wordt duidelijk of u onvruchtbaar bent geworden of niet. Als u kinderwens heeft maar onvruchtbaar bent geworden, wordt besloten of, en zo ja wanneer het ingevroren eierstokweefsel wordt ontdooid en teruggeplaatst.

Bij de terugplaatsing worden stukjes ontdooid eierstokweefsel in de achtergebleven eierstok geplaatst. Voor deze operatie is ook weer een ziekenhuis-opname van 1 tot 2 dagen nodig. Als het teruggeplaatste eierstokweefsel levensvatbaar is, komt de menstruele cyclus weer op gang. Er kan dan weer een eisprong plaatsvinden, waardoor er een kans bestaat op een natuurlijke zwangerschap. Om de kans op zwangerschap te verhogen is soms een IVF-behandeling nodig.

In een aantal gevallen komt het gelukkig voor dat de achtergebleven eierstok na de behandeling voor kanker nog functioneert en terugplaatsing van het ingevroren eierstokweefsel dus niet noodzakelijk is. De achtergebleven eierstok zorgt dan iedere maand voor een eicel, die bevrucht zou kunnen worden. De menstruele cyclus gaat door tot de eicelvoorraad op is. Tot die tijd is er nog steeds kans op een spontane zwangerschap. Daarna zou desgewenst tot terugplaatsing van het ingevroren weefsel kunnen worden overgegaan.

De kans op succes

Wereldwijd zijn pas enkele kinderen geboren na het terugplaatsen van ontdooid eierstokweefsel. In Nederland zijn nog geen kinderen geboren na deze ingreep.

Waar in Nederland

Het invriezen van eierstokweefsel is vooralsnog in Nederland een experimentele ingreep en wordt voorlopig alleen in onderzoeksverband toegepast.

Het invriezen van eierstokweefsel gebeurt in vier universitaire centra in Nederland: Universitair Medisch Centrum Groningen, Erasmus MC Rotterdam, Leids Universitair Medisch Centrum, Universitair Medisch Centrum St Radboud in Nijmegen.

Voor meer informatie over fertiliteitspreservatie:

www.nnf-info.nl

Deze folder is tot stand gekomen met financiering van:

